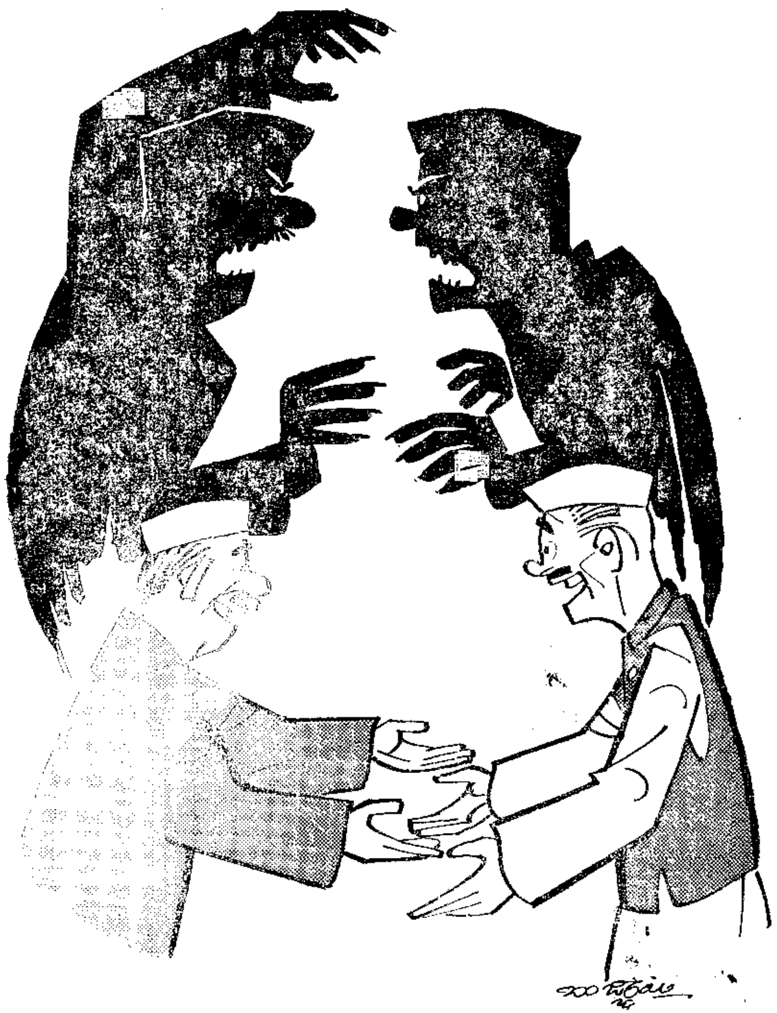

మనిషిలో మడిసి!

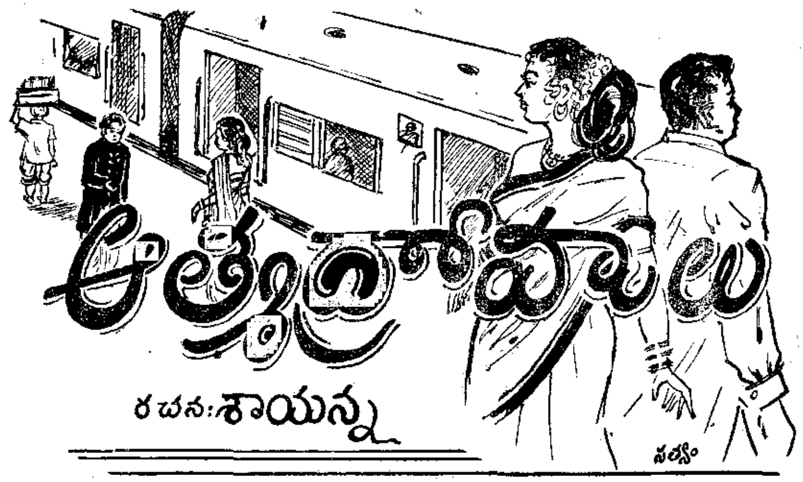

ఆత్మద్రోహాలు

రచన: శాయన్న

కళ్యాణకింకిణి వంటాబిడ తెచ్చిన కాఫీ త్రాగి అలాగే పక్కమీద కూర్చొనివుంది. బద్ధకంగా వుంది. మనస్సుకూడా పరిపరి విధాల పరుగు లెత్తుతూవుంది. తాను పాల్గొంటున్న నాటకం రిహార్సల్స్, నిన్న జరిగినయి, తన అభినయం తన కేమీ నచ్చలేదు. ఎందుకనో ఎంత ప్రయత్నించీ తన్ను తాను మరచి పోలేకపోయింది. పాత్రలో లీనం కాలేకపోయింది. రిహార్సల్స్‌నుంచి వంటాబిడ పెట్టింది తిని పడుకొని నిద్రపోయింది. తెల్లవారి మెలకువ వచ్చిందిగాని, లేవ బుద్ధిపుట్టలేదు. వొళ్ళంతా నెప్పులుగా వుండి అలాగే పడుకుంది. వంటాబిడ లేపేటప్పటికి తప్పక లేచింది.

తన మనస్సు చీకాగ్గా వుంటానికి కారణం ఏమిటి? రిహార్సల్స్ తృప్తిగా వుండకపోవటమేనా? తను రిహార్సల్స్ ఎన్నిసార్లు పాడు జెయ్యలేదు. ఆమాటకి వొస్తే, ఎందుకో తెలియదుగాని, రిహార్సల్స్ పాడైన నాటకాలు, ప్రదర్శనానికి వొచ్చేటప్పటికి అద్భుతంగా వున్నాయి.

కళ్యాణికింకిణి చాలా బీదకుటుంబంలో పుట్టింది. తలిదండ్రులు పసితనంలోనే గతించేటప్పటికి, పక్క మేడలో కాపురం వుంటున్న అలివేణి ఆమెను పెంచి పెద్దదాన్ని చేసింది. అలివేణి గొప్ప డాన్సర్. ఆ రోజుల్లో ఆమెకు చాలా పెద్దపేరు వుండేది. ఉన్నచోటు వుండకుండా ఎప్పుడూ దేశం అంతా ప్రదర్శనా లిస్తూ తిరుగుతూ వుండేది. ఎక్కడకు వెళ్ళినా తనతోపాటు కళ్యాణకింకిణిని తీసుకు వెళ్తుండేది. కళ్యాణకింకిణి చిన్నతనంలో కొద్దిగా డ్యాన్సుకూడా నేర్చుకుంది. ఏ బాధ్యతా లేకుండా అదొక ప్రత్యేక వాతావరణంలో పెరిగి పెద్దదైంది కళ్యాణకింకిణి.

వారు డ్యాన్సు ప్రదర్శనాలివ్వటానికి వొకసారి కాశ్మీర్ వెళ్లారు. ప్రదర్శనాలు చాలా విజయవంతంగా జరిగాయి. కాశ్మీర్‌లో వున్న పెద్ద లందరూ పొగిడారు. అలివేణికి కొద్ది కొద్దిగా అన్ని రకాల డ్యాన్సులూ వొచ్చు. భరతనాట్యం, మణిపురీ, కథక్, కథాకలీ మొదలైన అన్ని డ్యాన్సులలోనూ ఆమెకు ప్రవేశం వుంది. అందువల్ల ఆమె ఏ రాష్ట్ర వాసులనైనా ఇట్టే వశపరచుకునేది. మనిషికూడా చాలా మంచిది. ఏ రాష్ట్రంలో సంపాదించిన డబ్బు ఆ రాష్ట్రంలోనే, ఏ అనాథశరణాలయానికో ఇచ్చివేస్తూ వుండేది. అందువల్ల డాన్సులమీద అభిమానం వున్నవారే కాక పెద్దపెద్ద సంఘసంస్కర్తలూ, రాజకీయవేత్తలూకూడా ఆమె పట్ల చాలా గౌరవ భావంతో వుండేవారు.

కాశ్మీర్లో వుండగానే ఆమెకు హృద్రోగం వచ్చింది. అకస్మాత్తుగా మరణించింది. అప్పుడు లెక్కచూచుకుంటే కళ్యాణకింకిణికి మిగిలిన ఆస్థి ఎక్కువగాలేదు. తరువాత కొన్నాళ్లు కళ్యాణకింకిణి తానే స్వయంగా డ్యాన్సు ప్రదర్శనా లివ్వ నారంభించింది. కాని ఆమె మనస్సును అందులో ప్రవేశపెట్టలేకపోయింది. నాటకాలు ప్రారంభించింది. ఇప్పటికీ ఆమెకు వొక ట్రూపు వుంది. ఆ ట్రూపుతో పడాదికి అయిద్దారు నాటకాలు వేస్తుంది. అవికాక ప్రత్యేక ఆహ్వానం మీద ఇతర నాటకాల్లో వేషాలు వెయ్యటంకూడా కద్దు. అటువంటి నాటకాల్లో వేషం వేసినప్పుడు, వేషానికి రెండువందల రూపాయిలు పుచ్చుకుంటూవుండేది. ఒక విధంగా చూచుకుంటే కాలం బాగానే గడిచిపోతూవుంది.

"అమ్మా ఎక్కడనుంచో టెలిగ్రాం వొచ్చిందమ్మా," అన్నది వంటావిడ కవరు అందిస్తూ.

కళ్యాణకింకిణి కవరును చించి చూచింది. వెంటనేబయలుదేరు. అత్యవసరం-ఆర్. వి" అని వున్నది.

ఎవ్వరీ ఆర్. వి? ఆమెకు వెంటనే జ్ఞాపకం రాలేదు. ఆ టెలిగ్రామం హైదరాబాద్ నుంచి వచ్చింది. హైదరాబాద్‌లో తనకు ఎక్కువమంది స్నేహితులులేరు. అందులో రవివర్మ అనేపేరు విన్నట్టుగాకూడా లేదు. టెలిగ్రాం చేత్తో పట్టుకొని ఎవ్వరా అని ఆలోచించింది. అప్పుడామెకు జ్ఞాపకం వొచ్చింది. అతనే అయివుండాలి అనుకున్నది.

రెండుసంవత్సరాలక్రిందట రవివర్మ అనే ఆయన అతని నాటకంలో కథానాయిక పాత్ర ధరించటానికిగాను తనను హైదరాబాద్ పిలిపించాడు. ఈ టెలిగ్రాం ఇచ్చింది ఆయనే అయి

ఉండాలి అనుకున్నది కళ్యాణకింకిణి. అయితే తనతో పనేమున్నది. మరొక నాటకం వేయిస్తున్నాడేమో! నాటకానికయితే ముందుగానే అన్ని సంగతులు విపులంగా వ్రాయవచ్చుగదా? టెలిగ్రాం ఇవ్వవలసినంత తొందర ఏమొచ్చింది?

ఆమెకు పూర్వం తాను హైదరాబాద్ వెళ్లినప్పటి సంగతులు జ్ఞాపకం వొచ్చినై. రవివర్మ ఒక నాటకం స్క్రిప్టు పంపించాడు. అందులో కథానాయిక పాత్ర వెయ్యవలసిం దని కోరాడు. స్క్రిప్టు ఆమెకు నచ్చింది. వేషయం వెయ్యటానికి అంగీకరించి హైదరాబాద్ బయలుదేరింది.

రవివర్మ కళ్యాణకింకిణిని రిసీవ్ చెయ్యటానికి స్టేషన్‌కి వచ్చాడు. రవివర్మని చూడటం ఆమెకు అదే మొదటిసారి. ఆయనకు ఏభై సంవత్సరాలు దాటివుంటై. కాని ఏభై సంవత్సరాల మనిషిలాగా కనుపించడు. నల్లని వెంట్రుకలు; చెవులదగ్గర మాత్రం నెరసి ముఖానికి ఒక వింతసోయగాన్ని చేకూరుస్తూ వున్నయి. పంచె కట్టి బిళ్లగోచీ పెట్టి, నల్లని వులెన్ షేర్వాణీ వేసుకొని వున్నారు. ఆ వయస్సులో కూడా ముఖంలో వున్న మృదుత్వం ఏమాత్రం తగ్గలేదు. మంచిశిల్పి చెక్కిన శిలావిగ్రహానికివలె అన్నీ తీర్చిదిద్దిన తీరికలు. ఆయన కంఠం మరీ ఆకర్షించింది కళ్యాణకింకిణిని. కంబుకంఠం అంటే ఇలాగే వుంటుంది కాబోలు అనుకున్నది. పెదిమలమీద ఎప్పుడూ చిరునవ్వు నాట్యం చేస్తూవుంటుంది. కాని చూపుల్లో విషాదచ్ఛాయలు ఏదో తీరనిఆవేదన ద్యోతకం అవుతూవుంటై.

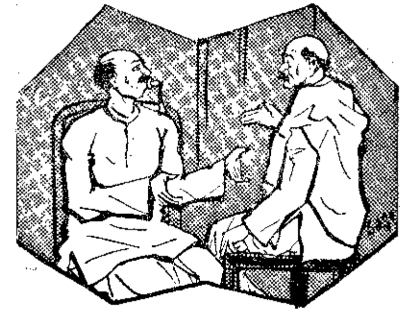
"నిజం చెప్పొద్దూ, పసితనం అలవాటు. యిప్పటికీ మానలేకపోతున్నాను."

ఆయన అలాగే చూస్తూ నుంచున్నాడు. వచ్చి పలకరిస్తాడని కళ్యాణకింకిణి కాసేపు తచ్చాడిందిగాని అలా జరగలేదు. చివరికి ఆమె అతని దగ్గరకు వెళ్లి, "మీరు రవివర్మగారనుకుంటాను," అన్నది. చాలా సిగ్గుపడుతూ, తలవంచుకొని అతను సమాధానం చెప్పాడు; "అవునండీ, మీ కోసమే వొచ్చాను. మిమ్మల్ని ఎలా పలకరించాలో తెలియక నుంచున్నాను" అన్నాడు.

కళ్యాణకింకిణి తన జీవితంలో చాలా మంది మనుష్యుల్ని, రకరకాల మనుష్యుల్ని చూచింది. ఎవ్వరితో ఎలా

మసులుకోవాలో ఆమెకు తెలుసు. "పోనీలెండి. నేనే పలకరిస్తూవుంటాను. మీరు మాత్రం అడిగినదానికి సమాధానం చెపుతూవుండండి. అంతవరకు చెయ్యండి," అన్నది.

ఆయన నవ్వాడు.

"మీ ఆహ్వానం మీద ఈ పట్టణంలో అడుగు పెట్టానుగదా. ఇప్పు డేం చెయ్యమాంటారో చెప్పండి," అన్నది.

"మీకు హోటల్లో బస ఏర్పాటు చేశాను. అక్కడ మీకే ఇబ్బందీ రాదు."

"పదండి."

రవివర్మ ఆమెను హోటలుకి తీసుకు వెళ్లాడు తన కారులో. దారిలో అతన్ని మాటల్లోకి దింపా లని, "నేను నటించ వలసిన నాటకం వ్రాసిన దెవరు?" అని అడిగింది.

ఆయన కొంచెం సేపు ఆలోచించి, "నేనే" అన్నాడు.

"అయితే నేనుఅనుకున్నదిక రెక్టే."

"ఏమనుకున్నారు మీరు ?"

"మీరు పంపించిన స్క్రిప్టు చదివి మీలాంటి రచయితనే ఊహించుకున్నాను," అన్నది.

అతను బాధగా నవ్వి వూరుకున్నాడు. 'మీరు ఊహించుకున్న రచయిత లక్షణా లేమిటి ?' అని అడుగుదాం అనుకొని తన్నుగురించి తాను తెలుసుకోటానికి భయపడి వూరుకొన్నాడు.

కళ్యాణకింకిణిక్కి అతన్ని చూస్తే జాలివేసింది. "ఎందుకు జీవితమంటే మీ కింత భయం ?" అని అడిగింది.

"కారణం తెలిస్తే ఇంకేం ?" అన్నా డతను తనలోకి తాను చూచుకుంటూ. అని వొక్క నిట్టూర్పు విడిచాడు.

"మీరు చాలా చిత్రమైన మనుష్యులుగా కనుపిస్తున్నారు."

"నాకు నేను సహజంగా వున్నట్టే కనుపిస్తుంది."

"మీ వైచిత్ర్యం చాలా సహజమైంది," అన్నది కళ్యాణకింకిణి. కొందరు ఇతరుల దృష్టులను ఆకర్షించా లని విచిత్రంగా కనపడతారు. అటువంటి వారు ఇటీవల చాలామంది కనుపిస్తున్నారు. మీరు అలాంటివారు కాదు. మీ విచిత్రత చాలా స్వభావసిద్ధమైంది" అన్నది కళ్యాణకింకిణి.

ఈ మాటలకు అతని మనస్సు కృతజ్ఞతా భావంతో నిండింది. ఆమెను ఆప్యాయతగా చూశాడు. నిర్భయంగా ఆమెను చూడటం అతనికి ఇదే తొలిసారి.

ఆమె చాలా నాజూగ్గా వుండే మనిషి. సన్నగా పొడుగ్గా వుంటుంది. పచ్చని పసుపు ఛాయ; కండ్లు పెద్దవి అవటమే కాక తళ తళ మెరిసిపోతూ వుంటై; సన్నని నడుము; ఆమె సన్నగా ఉండటమేగాని, బలహీ[illegible]గా ఉండదు.

ప్రతి అవయవం యౌవనంతో స్పందిస్తూ వుంది. తన దగ్గరగా వున్న ప్రతి వ్యక్తికీ పెదవి కదల్చకుండానే ఉత్సాహం ఇవ్వగలిగిన శక్తి గలది ఆమె. అటువంటి సమయాల్లో ఆమె శరీరమే మాట్లాడగలదు. దగ్గరగా వున్నవారి ఆలోచనలకు అసందిగ్ధంగా సమాధానాలు చెప్పగలదు.

"నా నాటకంలో నటించటానికి మీరు అంగీకరించటం నా అదృష్టం," అన్నాడు రవివర్మ.

"నాటకాలు ఆడటం నా వృత్తి అండోయ్. ఆ మాట మరచిపోకండి"

"రకరకాల పాత్రలతో తాదాత్మ్యం పొందటం మీ శక్తి. నాటకాలు ఆడటం నా వృత్తి అని అనకండి," అన్నాడు రవివర్మ.

కళ్యాణకింకిణి రవివర్మను క్రీగంట చూసింది. తను ఊహించిన దానికంటే విచిత్రమైన మనిషిగా కనుపించాడు, ఆమెకు ఆ క్షణం రవివర్మ. తన ప్రక్కన కూర్చున్న ఆ మనిషిని గురించి ఆలోచిస్తూ కూర్చుంది. రవివర్మ తన్ను గురించి తనకంటే తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నా డని ఆమెకు తెలుసు.

ఆమెకోసం నిర్దేశించబడినహోటలు గదిలో ఆమెను దింపి, సాయంకాలం వచ్చి రిహార్సల్స్‌కి తీసుకువెళ్తా నని చెప్పి, వెళ్లిపోయాడు రవివర్మ.

ఆమె ఆలోచిస్తూ కూర్చుంది.

ఆ పట్టణంలో కల్లా అది పెద్ద హోటలు; మంచి హోటలు కూడాను. ఆమె గది పై అంతస్థులో వుంది. ఎదురుగా డాబా. ఆ డాబామీద మంచి మంచి పూలమొక్కలు వున్నయి. డాబాకు రెండు ప్రక్కలా సోలుపుగా ఎలెక్ట్రిక్ స్థంభాలు వున్నాయి. వాటి మీద పూర్ణచంద్రులకుమల్లే తెల్లగా వున్న డోములు అమర్చబడి వున్నాయి. అటువంటి డోముల్లో లైట్లు వెలగటం ఆమె మనస్సుకి ఎప్పుడూ ఆహ్లాదాన్ని కలిగిస్తుంది. కాశ్మీర్లోనూ, బెంగుళూరులోనూ ఇటువంటి దీపపు తోరణాలను చూస్తూ తాను ఎన్నో గంటలు తన్మయత్వంతో గడిపేది. కారణం ఏమోగాని ఆ ప్రదేశాల్లోని చలి ఈ దీపాల అందాన్ని ఇనుమడింప జేసేది. రగ్గు కప్పుకొని ఆ చలిలో వొంటరిగా కూర్చొని చూస్తుంటే డోముల్లోనుంచి ప్రకాశిస్తున్న ఆ దీపాలూ తనవంటివే అనిపించేది. తన గది బాగా అలంకరించబడివుంది. అది మేడపైన వున్న గదుల్లో వొకకొనన వుండి నిశ్శబ్దంగా వుంది. తన మనస్సు ఉల్లాసంగా ఉండటానికి, రవివర్మ ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకున్నట్లు ఆమె క్షణంలో గ్రహించింది.

ఎవ్వరీ రవివర్మ? తాను బయలుదేరినప్పుడు ఇటువంటి వ్యక్తిని కలుసుకుంటా నని ఆమె అనుకో లేదు. మామూలుగా నాటకాలు ఆడించే

వ్యక్తులకువున్న లక్షణాలేమీ అతనిలో కనుపించవు. విరహవేదన, ఏదో తీరని వ్యథ పడుతున్న కవుల్లో వుండే లక్షణాలు మాత్రం చాలావున్నాయి. ఎవ్వరీ రవివర్మ? ఈ పట్టణంలో చక్కగా నటించే వారూ లేకనా? పోనీ తన నటననుచూచి మోజు పడి ఆహ్వానించాడేమో అనుకోటానికి, తన నటనను చూచిన అవకాశం అతని కెప్పుడూ కలిగివుండి వుండదు. మరి తన్నెందుకు పిలిపించినట్లు?

• ఆ సాయంకాలం కళ్యాణకింకిణిని రిహార్సల్స్ కితీసుకువెళ్లటానికి రవివర్మ కారు తీసుకొని వచ్చాడు. ప్రయాణ బడలికలో వుందేమో కళ్యాణకింకిణి, అప్పటిదాకా మైమరచి నిద్రపోయింది. అతనిని గదిలో కూర్చోపెట్టి డ్రెస్ చేసుకోవటం మొదలుపెట్టింది.

రవివర్మ ఇబ్బందిపడి, "నేను కార్లో కూర్చుని వుంటాను. డ్రెస్ వేసుకోవటం త్వరగా పూర్తి చేసుకొని రండి," అన్నాడు.

"పరవాలేదు కూర్చోండి. మాట్లాడుతూ పనిచేసుకోవటం నాకు సరదా" అన్నది కళ్యాణకింకిణి.

అతనికి ఇంక తప్పలేదు. ఆమె తల దువ్వుకుంటూ వుంటే చూస్తూ కూర్చున్నాడు. ఆమె స్నానం చేసి, ముస్తాబై వచ్చి ముఖానికి స్నో, పౌడరూ రాసుకుంటూవుంటే చూస్తూ కూర్చున్నాడు. ఆమె ఉంగరపు వేలితో నొసట కుంకుమ దిద్దుకోవటం, అతని మనసుకి చాలా ఆనందం కలిగించింది. ఆమె బూట్లు వేసుకొని తయారైంది. అలంకరించుకుంటున్నంతసేపూ ఆమె అతనితో ఏదో మాట్లాడుతూనే వుంది. అతను ఆమె ప్రశ్నలన్నిటికీ ముక్తసరిగా సమాధానాలు చెపుతూ వచ్చాడు.

"అంతదూరాన్నుంచి నన్ను పిలిపించారు. ఇక్కడ ఎవ్వరూ దొరక్కపోయారా?" అని అడిగింది.

"ఆ పాత్రకు మీరే సరిపోతారు".

"నేను నటించిన నాటకం ఏదన్నా చూశారా?"

"చూడలేదు."

"మరి నేనీ పాత్రకు సరిపోతా నని ఎలా ఊహించగలిగారు?"

"పేపర్లలో మీ ఫొటో చూశాను. మీరు నటించిన నాటకాల రివ్యూలు కొన్ని చదివాను."

"వాటిని బట్టి నిర్ణయించుకున్నారన్నమాట."

"అవును. నేను పొరపడలేదని మిమ్మలను చూసింతరువాత నిశ్చయించుకున్నాను."

"ఈ నాటకానికి మొత్తం ఖర్చు ఎంత అవుతుందని అంచనా వేశారు?"

"ఎంత అయినా పెడదామనే."

"కలెక్షను ఎంత వస్తుందనుకుంటున్నారు?"

"ఆ విషయం నేనుఆలోచించలేదు."

"మీరు నష్టపడటం నాకిష్టంలేదు," అన్నది కళ్యాణకింకిణి. ఆ మాట ఆయన్ను మురిపించటానికి అనలేదు. హృదయపూర్వకంగానే అన్నది. తను వేసిన నాటకానికి నష్టం రావటం ఆమెకు ఇష్టం వుండదు.

రవివర్మ ఏమీ మాట్లాడలేదు.

"ఈ నాటకానికి దేనికెంత ఖర్చు పెట్టదలచారో మీకు అభ్యంతరం లేకపోతే, ముందుగా నాకు చెప్పండి. ఖర్చు పెట్టే విషయంలో నా సలహా తీసుకుంటే నేను చాలాసంతోషిస్తాను".

"అలాగే."

ఇద్దరూ రిహార్సల్స్‌కి బయలుదేరారు. రిహార్సల్స్ ముమ్మరంగా సాగుతున్నాయి. కథానాయకుడు స్టేజికి క్రొత్తవాడవటంవల్ల, కళ్యాణకింకిణి ముందు బెరుగ్గా వుంటుంటే ఆమె హాస్యోక్తులతో, ఆ బెరుకు పోగొట్టి నాటకం బాగా రక్తికట్టేటట్టు చేసింది.

రిహార్సల్స్ మధ్యలో ఒక యువతి వచ్చి స్టేజీముందు కూర్చుంది. ఆమె వచ్చినప్పటినుంచీ రవివర్మ ప్రవర్తన పూర్తిగా మారిపోయింది. అంతకుముందు ఆ సలహా ఈ సలహా చెపుతున్న రవివర్మ మెదలకుండా కూర్చున్నాడు. ఆమె ప్రక్కన వున్న వారితో నవ్వుతూ పేలుతూ మాట్లాడుతూ కూర్చుంది. రవివర్మకు ఆమె వంకకు చూడటమే భయంగావున్నట్లు

వుంది. కళ్యాణకింకిణికి ఆమె ఎవ్వరో తెలుసుకోవాలని ఆతురత కలిగింది.

"ఎవ్వ రామె?" అని కథానాయకుణ్ణి అడిగింది.

"ఆమె పేరు ఊర్మిళ. ఇంతకుముందు రవివర్మగారి నాటకాల్లో ప్రధాన పాత్రలు ధరిస్తూ వుండేది. రవివర్మగారు ఆమె అంటే చాలా చనువుగా వుంటూ వుండేవారు."

"ఇప్పు డేమయింది?"

"ఇటీవల వారి మధ్య కలతలు ఏర్పడి నట్లున్నాయి."

"ఏ మెందుకు వచ్చింది?"

"ఆమె వొస్తూనే వుంటుంది. సూటిపోటీగా రవివర్మగారిని ఏదో అంటూనే వుంటుంది."

"వారు ఊరుకుంటారా?"

"ఆమె మాటలకు ఆయనకు కోపం వొచ్చినట్లే కనుపిస్తుంది. కాని ఆయనకు తెలియకుండానే లోలోపల పెద్ద గొడవగా వుంటుంది."

"కొంత మందికి ఆడవాళ్ళతో మాటలు పడటం సరదా," అన్నది కళ్యాణకింకిణి.

"అలాగే కనుపిస్తుంది. ఆమె లేనప్పుడు ఆమెను గురించి చాలా కష్టంగా మాట్లాడుతారు. ఆమె కనుపించినప్పుడు ఏమీ అనరు. పైగా ఆమె మాటలకు కోపంగా వున్నట్లు వుండి, అకస్మాత్తుగా విరగబడి నవ్వుతారు."

అంతలో వొక నూతన వ్యక్తి వచ్చి ఊర్మిళ ప్రక్కన కూర్చున్నాడు.

"ఎవ్వ రతను?" అడిగింది కళ్యాణకింకిణి.

"ఆమె భర్త."

"పేరు?"

"తాండవకృష్ణ."

"ఏం చేస్తుంటాడు?"

"ప్రభుత్వ కార్యాలయంలో యు. డి. క్లర్క్."

"ఆమె ఏంచేస్తుంటుంది?"

"కార్పొరేషన్లో టైపిస్టు."

"ఆయనకూడా తరచు వస్తుంటాడా?"

"ఎప్పుడూ ఆమె వెంటేవుంటాడు".

"రవివర్మగారిని ఆమె సూటిపోటి మాటలు అంటూవుంటే ఆయన ఏమీ అనడా?"

"ఎందుకు అనడు? 'ఆమె అట్లాగే అంటూవుంటుంది. మీ రేమీ అనుకోకండి' అంటూ వుంటాడు మధ్యమధ్య. చూసేవాళ్లకి రవివర్మగారు అతనికి ఎక్కువ స్నేహమో, ఆమెకు ఎక్కువ స్నేహమో బోధపడనంత గమ్మత్తుగా వుంటాయి వాళ్ల సంబంధాలు."

ఊర్మిళ తన్ను పరీక్షగా చూస్తూ వుందని గ్రహించి, విజృంభించి రిహార్సల్స్ చేసింది కళ్యాణకింకిణి. రిహార్సల్స్ రవివర్మ ఆశించిందాని కంటే విజయవంతంగా ముగిసాయి. కాని

అతను రిహార్సల్స్ చూస్తున్నట్టులేదు. ఏదో ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాడు.

రిహార్సల్స్ అవగానే గబగబా స్టేజీ మీదకు వచ్చారు ఊర్మిళా తాండవకృష్ణులు.

"చాలా బాగా నంటిచావమ్మా," అన్నది ఊర్మిళ.

కళ్యాణకింకిణికి ఆశ్చర్యం వేసింది. ధోరణినిబట్టి, తాను విన్నదానినిబట్టి ఏదో పుల్ల విరుపు మాట అంటుంది అనుకున్నది. అలా కాక అతిమర్యాదగా అభినందించే టప్పటికి కాస్త తబ్బిబ్బుపడి సంబాళించుకొని, "నన్ను సంతోషపెట్టడానికి అంటున్నాడు," అన్నది.

"అలా అనకండి. ఊర్మిళ ఇతర్లలో వున్న గొప్పతనాన్ని వొక పట్లాన వొప్పుకునే మనిషి కాదు. ఆమె నిజమే చెప్పింది. మీరు అద్భుతంగా నటించారు," అన్నాడు తాండవకృష్ణ.

"మీరు వెళ్లేలోగా మా ఇంటికి టీకి రండి" అన్నది ఊర్మిళ.

"తప్పకుండా రావాలి సుమా," అన్నాడు తాండవకృష్ణ.

"అలాగే."

"మరిరవివర్మగారినికూడాపిలువు."

"ఆయన్నికూడా పిలవాలా?" ఇష్టం వుంటే ఆయనే వొస్తాడు. వొస్తే నేను వద్దనను," అన్నది ఊర్మిళ.

"ఆమె మాటలు పట్టించుకోకండి రవివర్మగారూ. మీరుకూడా తప్పక రావాలి. మీరు తప్పక రావాలనే ఆమె అభిప్రాయమూనూ" అన్నాడు తాండవకృష్ణ.

"ఇష్ట మయితే వస్తానంటిరిగా."

"ఆయనకు ఎప్పుడూ ఇష్టమే."

"అయితే వస్తారు."

"చూశారా, ఆమెకు ఎప్పుడూ మీరు రావాలనే ఉంటుంది."

రవివర్మకు ఏమీ తోచినట్లు కనపడదు - "నాకు తీరిక ఎక్కడ?" అన్నాడు.

"తీరకపోతే రాకండి" అన్నది ఊర్మిళ.

"నీకు బుద్ధిలేదు," అన్నాడు తాండవకృష్ణ.

"తీరదు మొర్రో అంటుంటే బలవంతపెట్టి ఏమి ప్రయోజనం?"

"ఏదో మాటవరస కన్నారుగాని తీరక ఏంచేస్తుంది?"

"తీరితే రమ్మన్నాగా."

అలా జరిగి పోయింది భార్యాభర్తలమధ్య సంభాషణ. ఒక్కక్షణం వొకరిమాట వొకరు జవదాటనివారుగా కనుపిస్తారు. మరుక్షణం అతను కోపగించి మందలిస్తాడు. కాని అతని మాటలకు ఆమె భయపడుతున్నట్లు కనుపించదు. తను అనేమాట అంటూనే వుంటుంది. అంతలో అతను చల్లబడిపోయి, రాజీపడి పోతాడు. వారి సంభాషణ వింటూ ఈ భార్యా

భర్తల సంబంధం తెగిపోకుండా కాపాడుతున్నది ఏమిటా అని ఆలోచించింది కళ్యాణకింకిణి. లారెల్, హార్డీ జంట జ్ఞాపకం వొచ్చి తనలో తాను నవ్వుకుంది.

వాళ్లు వెళ్ళిపోవటానికి ఉద్యుక్తు లయ్యారు.

"ఎప్పుడు వస్తారో చెప్పండి," అని అడిగాడు తాండవకృష్ణ, కళ్యాణ కింకిణిని.

"నాటకం పూర్తి కానివ్వండి" అన్నది కళ్యాణకింకిణి.

"ఎప్పుడన్నారండి. మా ఇంటికి రాకుండామాత్రంతిరిగివెళ్ళగూడదు."

"అలాగే."

"మీరుకూడా వస్తారుగదూ? అమ్మాయిని వెంటపెట్టుకొని మీరు కూడా రండి," అన్నారు తాండవ కృష్ణ రవివర్మతో.

"నేను రాలేను," అన్నాడు రవి వర్మ, చూపులు తప్పుకుంటూ.

"రాకపోతేసరే," అన్నది ఊర్మిళ.

ఆమె మాటకు రవివర్మ చాలా బాధపడుతున్నా డని గ్రహించింది కళ్యాణకింకిణి. వాళ్లు వెళ్ళిపోగానే ఆమె దగ్గరకువొచ్చి, "వెళ్దాం పదండి" అన్నాడు రవివర్మ.

స్టేజీ దాటగానే, "ఇందులో మీరు బాధపడవలసింది ఏమీలేదు," అన్నది కళ్యాణకింకిణి.

"నా బాధ ఎలా చెప్పుకునేది?" అన్నాడు రవివర్మ శూన్యంలోకి చూస్తూ. కాసేపు మౌనంగా వుండి, "ఆమెనుగురించి మీ ఉద్దేశం ఏమిటి?" అని అడిగాడు.

"నేను చూచింది ఇప్పుడేగదా! ఏమని చెప్పగలను?"

"పోనీ అతన్ని గురించి మీ ఉద్దేశం చెప్పండి."

"అతను భ్రష్టుడు. సందేహం లేదు."

ఈ మాటకు ఉలిక్కిపడి చూశాడు రవివర్మ. ఆమె చురుకుతనానికి అత నికి చాలా ఆశ్చర్యం వేసింది. అభి మానం కలిగింది.

"నేను ప్రపంచం చాలా చూసిన దాన్ని." అన్నది కళ్యాణకింకిణి అతని ఆశ్చర్యానికి చిరునవ్వు నవ్వుతూ.

"మరి ఆమెను గురించి మీ అభి ప్రాయం చెప్పకపోతిరి!"

"వెళ్లేలోగా చెపుతాను. మీకు అభ్యంతరం లేకపోతే మిమ్మల్ని గురించికూడా నా అభిప్రాయం చెపు తాను."

అతను మాట్లాడలేదు. ఏదో దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తూ కారుదగ్గరకు నడిచాడు. ఇద్దరూ కార్లో హుశ్సేన్ సాగర్ వెళ్లారు.

హుశ్సేన్‌సాగర్ హైదరాబాద్‌కి సికింద్రాబాద్‌కి మధ్య ఉంటుంది.

హైదరాబాద్‌నుంచి సికింద్రాబాద్ వెళ్లే రోడ్డు దాని అంచువెంటే వెళ్తుంది. ఆ అంచు హైదరాబాద్ సికింద్రాబాద్ వాస్తవ్యులకు విహార స్థలం. విహారానికి వొచ్చిన వారికి చిన్నచిన్న పార్కులూ, సిమ్మెంట్ బెంచీలూ వున్నాయి అక్కడ. వొక బెంచీమీద కూర్చున్నారుకళ్యాణకింకిణీ రవివర్మలు.

హుశ్సేన్ సాగర్ జలాల మీద నుంచి చల్లనిగాలి వీస్తూవుంది. కార్లు వచ్చి ఆగుతున్నయి. భార్యాభర్తలూ, ప్రేయసీ ప్రియులూ ఆ కార్లలోనుంచి దిగి జంటలుజంటలుగా నడుస్తున్నారు. కాస్త దూరంలో కూర్చుని గుసగుసలు పోతున్నారు. అప్పుడే విద్యుద్దీపాలు వెలిగినై. ఆ కాంతిలో హుశ్సేన్ సాగర్‌లోని అలలు తళతళ మెరు స్తున్నయ్.

ఉన్నట్టువుండి, ఈ హుశ్సేన్‌సాగర్ ఎందుకు ప్రసిద్ధో మీకు తెలుసా?" అని అడిగాడు రవివర్మ.

"ఎలా తెలుస్తుంది?"

"రోజూ ఎవ్వరో వొక నిరాశా జీవి ఇందులోకి దూకి ఆత్మహత్య చేసు కుంటూ వుంటాడు. పోలీసులు అతని శవాన్ని బయటకు తీస్తారు. ఆత్మహత్య చేసుకున్నా డని తీర్పు చెపుతారు. పేపర్లలో చదివి అదృష్టవంతులు పెదవి విరుస్తారు; 'చచ్చి ఏమిసాధించ దలి

"నాటకాల పునరుద్ధరణ"

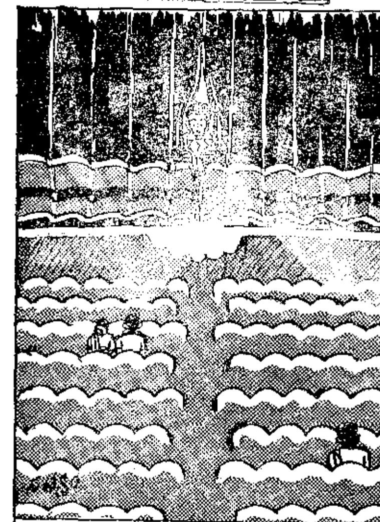

ఫ్రీ పాసులు, చెల్లనేరవు.

చాడో' అంటారు. వొక్కొక్క పరి స్థితిలో ఆత్మహత్య చేసుకోవటం దానంతట అదే ఆనందాన్నిస్తుం దని ఎవ్వరికి తెలుస్తుంది?" అని అన్నాడు రవివర్మ.

ఆమె మాట్లాడలేదు. దూరంగా వొక పల్లెవాడు భార్యను తిడు తున్నాడు. ఒక కారుడ్రయివరు బుట్ట నెత్తిన పెట్టుకుపోయే వొక మగ నాలితో సరసా లాడుతున్నాడు. 'ఓరీ, నీ జిమ్మడా' అంటున్నది ఆమె. ఒక కారు హారన్ మోగింది. వొక పిట్ట రెపరెప కొట్టుకుంది.

"ఊర్మిళ పట్ల నా ప్రవర్తన మీకు విచిత్రంగా వుండివుంటుంది"

"కొంత వరకు," అన్నది కళ్యాణ కింకిణి.

"రెండు సంవత్సరాల క్రితంవరకూ నేను ఆమెను ఎరగను. నాకు నాటకాలంటే చిన్నప్పటి నుంచీ సరదా. ఆ రోజుల్లో నేను ఒక నాటకం వ్రాసి ప్రదర్శిద్దామనే కుతూహలంతో వున్నాను. కాని ఇక్కడ స్త్రీ పాత్రలు నటించేవారు తక్కువ; అసలు లేరనే చెప్పవచ్చు. వెతకి వెతకి నేను చాలా నిరుత్సాహ పడ్డాను. ఊర్మిళకు ఈ సంగతి ఎట్లా తెలిసిందో ఏమో భర్తతో కలిసి మా ఇంటికి వచ్చి 'నేను వేస్తాను' అన్నది. 'ఊర్మిళ మీ నాటకంలో వేషం వెయ్యటానికి నాకు ఎటువంటి అభ్యంతరమూ లేదు' అన్నాడామె భర్త - చదువుకున్న వాళ్లు ఇలా ముందుకు రావటం నాకప్పుడు చాలా ముచ్చట వేసింది. అందులో వివాహం అయిన వాళ్లు. .

నాకు పిల్లలులేరు. అప్పటికే నా భార్య గతించి నాలుగేండ్లయింది. ఆమె మహా ఇల్లాలు. ఆమెనుగురించి వ్రాసిన నాటకమే ఇది. ఆ నాటకం ప్రదర్శించటానికి అవకాశం దొరకని నాకు, ఊర్మిళ వొచ్చి నేను స్త్రీ పాత్రను ధరిస్తాననేటప్పటికి కొండ ఎక్కినంత పనయింది. ఆమెమీద నాకు సొంత కూతురు మీదవుండే దానికంటే ఎక్కువ వాత్సల్యం ఏర్పడింది. నాటక ప్రదర్శన పూర్తి అయింది. నలుగురూ మెచ్చుకున్నారు. ఊర్మిళ బాగా నటించిందనే అనుకున్నాను.

ఆనాటినుంచీ నాకు ఆమెతో పరిచయం ఎక్కువ అయింది. ఆమెపట్ల నాలో అంకురించిన వాత్సల్యం దిన దిన ప్రవర్ధమానం కాజొచ్చింది. ఆమెను ఒక్కరోజు చూడకపోతే నాకు ఎట్లాగో ఉండేది. నేను కనుపించకపోతే తాండవకృష్ణ మా ఇంటికి వచ్చి తీసుకు వెళ్లేవాడు. కాని రాను రానూ నాకు వాళ్లని గురించి అనేక సంగతులు తెలిసినై," అని ఒక పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచి, "మిమ్మల్ని తమ ఇంటికి రమ్మని వాళ్లు ఆహ్వానించారు. మీ కొక సలహా చెప్పదలిచాను. మీరు వెళ్లకండి," అన్నాడు.

"ఆసంగతి నెమ్మదిగా ఆలోచిద్దాం. కాని మీకూ ఊర్మిళకూ మనస్పర్ధ ఎందుకు వొచ్చింది?" అని అడిగింది కళ్యాణకింకిణి.

రవివర్మ చాలా సేపు మాట్లాడలేదు. ఎలా మొదలు పెట్టాలో తెలియక బాధపడుతున్నాడని గ్రహించి కళ్యాణ కింకిణికూడా మెదలకుండా కూర్చుంది. చివరికి రవివర్మ ఇలా అన్నాడు.

"ఊర్మిళ మంచిదనీ, నిష్కల్మషమైన మనస్సు గలదనీ నేనంటే ఎంతో గౌరవమూ అభిమానమూ అనీ నేను అనుకుంటూ వచ్చాను. ఆమె అలాగే

ప్రవర్తించేది. కాని తరువాత నా ఉద్దేశం మారింది."

"ఎందుకని?"

"అంతకుముందు కొద్దిరోజులనుంచీ నేనంటే ముభావంగావుంటూవచ్చింది ఊర్మిళ. లేనిపోయినది నేనే ఊహించుకుంటున్నానేమో అని నన్ను నేనే సర్దుకుంటూ వచ్చాను. ఒకరోజు నేను వెళ్లేటప్పటికి ఒక కుర్రవాడు ఆమెతో వున్నాడు. అతను ఇక్కడ కాలేజీ స్టూడెంటు. ఒక జాగీర్దారు కొడుకు. వాళ్ల వైఖరిచూస్తే నాకు అనుమానం వేసింది. బాకుపెట్టి గుండెల్లో పొడిచినట్లయింది. ఇంట్లోకి అడుగు పెట్టలేక బయటనుంచే తిరిగి వొచ్చివేశాను. నా మనస్సు పరిపరి విధాల ఆలోచించింది. తరువాత ఇంకా చాలా సంగతులు తెలిసినై. ఇక ఉండబట్టలేక ఒక రోజు ఆమె మా ఇంటికి వస్తే అడిగాను. ఆమె ఇంత ఎత్తున లేచింది. నానా దుర్భాషలూ ఆడింది. చివరికి చేసుకున్న వాడికి లేని అనుమానాలు నీకెందుకు? అని అడిగింది...."

అంతవరకు చెప్పి, ఆయన ఇక ఆపివేశాడు. కళ్యాణకింకిణి కాసేపు ఆలోచిస్తూకూర్చొని, "అప్పటినుంచీఆమెతో సరిగ్గావుండటం లేదన్నమాట" అన్నది.

"అవును కాని తరువాత నాకు తెలిసిన సంగతులు మీతో చెప్పాలని వుందిగాని చెప్పలేను."

"మరి ఇప్పటికీ మీరంటే ఆమెకు ఇష్టమేనే!"

"లేదు. ఇందాక ఆమె మాట్లాడటం విన్నారుగా."

"ఇష్టంలేకపోతే మిమ్మల్ని అంతగా బాధ పెట్టే విధంగా మాట్లాడవలసిన అవసరం లేదు. అసలు ఏదో ఒక విధంగా అయితె మాత్రం మీతో మాట్లాడవలసిన అవసరం ఏముంది?"

"అవసరం వుంది."

"ఏమిటి?"

"ఆమెకు, ఆమెకంటే అతనికి డబ్బు కావాలి." "మరొక సంగతి. ...."

అతను ఆమె ముఖంలోకి పరీక్షగా చూశాడు.

"మీకుకూడా ఆమె అంటే ఇంకా ఇష్టమే."

ఈ మాటకు అతను కంగారు పడ్డాడు. అతని శరీరం వొణికింది; "వొట్టిది. మీరు పొరపాటు పడుతున్నారు" అన్నాడు.

"వొట్టిదైతే ఓ సంగతి అడుగుతాను చెప్పండి. మీరు ఊర్మిళను ఒక కుర్రవాడు ప్రేమించినట్లు ప్రేమించలేదు గదా! ఒకవేళ ఆమె ఒక కుర్రవాణ్ణి ప్రేమించినా, ఇంకా అంతకంటే నీచంగా ప్రవర్తించినా మీ రింతగా బాధ పడటం దేనికి? మీ పిల్లలు తప్పు చేస్తే క్షమించరూ? అలాగే ఆమెను కూడా క్షమించి వుండవచ్చుగా. పోనీ

అంతగా ఆమె అంటే అయిష్టత ఏర్పడితే, నన్ను పలకరించవలసిన అవుసరం లేదని అతనితోనూ ఆమెతోనూ ఖచ్చితంగా చెప్పివెయ్యవచ్చుగా. అలా చెప్పితే, అవి హృదయపూర్వకంగా చెప్పిన మాట లని నమ్మితే ఏస్త్రీ అయినా మీతో జోక్యం పెట్టుకుంటూాందని నేను అనుకోను. పైకి ఎన్నన్నా లోపల తనంటే మీకు ఇష్టమని ఆమెకు తెలుసు. అందుకనే అలా ప్రవర్తిస్తూావుంది. మిమ్మల్ని బాధపెడుతూవుంది. ఆలోచించకు చూడండి. మీ బాధకు మీరే కారణం. ఇంకెవ్వరూ కాదు. ఆమెపట్ల మీకున్న వాత్సల్యంలో ఎక్కడో మలినం లేకపోతే కథ ఇట్లా నడవవలసిన అవుసరం లేదు.''

ఆమె ఈ విషయాలన్నీ అతనికి చెపుదాం అనుకోలేదు. తనమనస్సులో అతని సంభాషణ ఇన్ని విషయాలను రేపిందని బయట పెట్టేదాకా ఆమెకు తెలియదు. మొదలు పెట్టింతరువాత ఆగలేదు. ఒకదాని పిదప ఒకటి అలా తరంగాల్లాగా నెట్టుకుంటూ వొచ్చివేసినై.

రవివర్మ వింటూ కూర్చున్నాడు. ఏమీ మాట్లాడలేదు. శిలాప్రతిమలా కదలకుండా కూర్చున్నాడు. చూపులు అక్కడలేవు. ఏదో నాటకంలో నటించటానికి వచ్చిన తాను ఇంత లోతుకి దిగి మాట్లాడినందుకు ఆమె పశ్చాత్తాపపడింది. కాని ఇప్పుడు ఏంచేసేటట్టు? అతనితోపాటు తనూ కదలకుండా కూర్చుంది. చూచినప్పటినుంచీ రవివర్మపట్ల ఆమెకు సానుభూతి ఏర్పడివుంది. ఇప్పుడు విపరీతమైన జాలి పుట్టింది, కుములుతూకూర్చున్న అతన్ని చూసేటప్పటికి.

వాళ్లముందుగా ఒక జంట కిలకిలా నవ్వుకుంటూ నడుస్తూావుంది. పక్కనున్న పూలపందిరి పువ్వులను రాల్చింది. ఆకాశాన్ని మబ్బులు అలుముకుంటున్నాయి. దూరాన వున్న కొండల పంక్తిహెచ్చుతగ్గులు చీకటిలో కరిగిపోతున్నాయి.

రవివర్మకు లేవాలనే తలపే కలగలేదు. కళ్యాణకింకిణి అతనిని కదల్చదలచలేదు. అలాగే ఆ సిమెంట్ బెంచీమీద కూర్చుని వున్నారు. వాళ్లను చూస్తూంటే హుశ్శేన్ సాగర్ కి దురాశ కలిగింది.

*   *   *

నాటకం దిగ్విజయంగా పూర్తయింది. డబ్బును తన చేతుల్లోకి తీసుకొని కళ్యాణకింకిణి వాడటంవల్ల అన్ని ఖర్చులూ పోను అయిదువందల రూపాయీలు మిగిలినై. రవివర్మ సంతోషానికి మేరలేదు. కళ్యాణకింకిణి నటనా చాతుర్యానికి ముగ్ధుడై ఆమెకు ఇవ్వవలసిన డబ్బుతోపాటు, బంగారుపూత

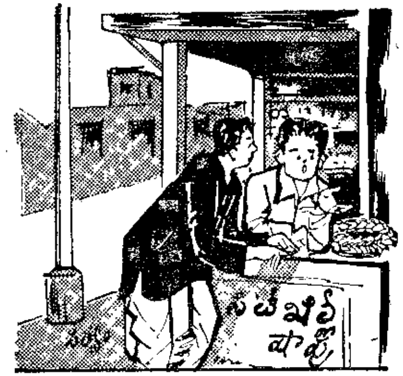

కిళ్లీకొట్టు ఆసామి : నైజాం నవాబు కున్నంత నాకేవుంటే, నవాబుకన్నా ధనవంతుణ్ణయి వుండేవాణ్ణి.

ప్రక్కాయిన : అంతే ధనవంతుడ వవుతావు గాని అంతకన్నా ఎక్కువెలా అవుతావు.

కి. కొ. ఆ. : ఆ ఆస్తేగాక నాకీ కిళ్లీకొట్టు ఒకటి పైనుంటుందిగదా!

పూసిన నటరాజ విగ్రహాన్ని ఆమెకు బహూకరించాడు.

నాటకం పూర్తి అవగానే ఊర్మిళా తాండవకృష్ణులు స్టేజీమీదకు వచ్చి ఆమెను అభినందించారు. ఊర్మిళ ఆమెను కావిలించుకొని ఉప్పొంగిపోయి, తన్నుతాను మరచి మాట్లాడింది. ఆక్షణం ఊర్మిళ మీద అమితానురాగం కలిగింది కళ్యాణకింకిణికి.

''ఇంటికి ఎప్పుడు తిరిగి వెళ్తారు?'' అని అడిగింది ఊర్మిళ.

''రేపు ఉదయం ఎలాగూ వెళ్లలేను. రేపురాత్రికి వెళ్తాను'' అన్నది కళ్యాణకింకిణి.

''రేపు ఉదయం మా ఇంటికి డిన్నరుకి రండి.''

''అలాగే.''

''మరచిపోగూడదు,'' అన్నాడు తాండవకృష్ణ.

''తప్పకుండా వస్తాను.''

''నేను వచ్చి మిమ్మల్ని తీసుకువెళ్తాను.''

''అలాగే.''

తరువాత తాండవకృష్ణ రవివర్మను ఆహ్వానించాడు. ఊర్మిళకూడా తన ధోరణిలో తాను అడిగింది. కాని అతను ఒప్పుకోలేదు. తన సహజ ధోరణిలోకాక రానని గట్టిగా చెప్పాడు. అతని సమాధానంలోని కర్కశత్వానికి ఊర్మిళ ఉలిక్కిపడి చూచింది. ఏమీ అనలేకపోయింది. తాండవకృష్ణ ఇవేమీ గమనించినట్లు లేదు.

''అలా అంటారుగాని సమయానికి వస్తార్లే ఊర్మిళా,'' అన్నాడు చాలా తెలివిగా మాట్లాడుతున్నా ననుకొని తనలో తాను నవ్వుకుంటూ.

''చెప్పేది నీక్కాదా తాండవకృష్ణా! నేను రానంటున్నాను,'' అన్నాడు రవివర్మ.

తాండవకృష్ణ ఇంతంత కళ్లుచేసుకు చూశాడు రవివర్మని.

ఆక్షణం రవివర్మనిచూచి తాండవకృష్ణ భయపడ్డా డని అనిపించింది కళ్యాణకింకిణికి.

"రానంటూ వుంటే ఎందుకు ఆయన్ని ఇబ్బందిపెడతావ్?" అన్నది ఊర్మిళ.

తాండవకృష్ణ ఇక మాట్లాడలేదు. వారు వెళ్లింతరువాత, "మీరు వెళ్లకుండా వుంటేనే మంచి దని నా అభిప్రాయం," అన్నాడు రవివర్మ.

"ఎందుకని?"

"వారు మీస్నేహానికి అర్హులు కారు."

"ఏం?"

"అన్ని సంగతులూ నేను మీకు చెప్పలేకపోతున్నాను. ఒకప్పుడు నేను వాళ్లది ఆదర్శదాంపత్యం అనుకున్నాను. ఆమె సుగుణాలరాశి అనుకున్నాను. వాళ్లనిగురించి కొన్నిసంగతులు చెప్పటానికి నోరాడకుండా వుంది."

"నా అంత నన్ను తెలుసుకోనివ్వండి."

మరునాడు ఉదయం తాండవకృష్ణ వచ్చి ఆమెను తీసుకువెళ్లాడు.

తాండవకృష్ణ ఇల్లు చార్మినార్ దగ్గర వుంది. హైదరాబాద్, మూసానదికి ఇటు పెరగకముందు కాపలాదార్లు దూరంగా వస్తున్న వారిని కనిపెట్టటానికి పూర్వపు సుల్తానులు దీనిని కట్టించారని ప్రతీతి. ఇది వొక గాలిగోపురంలా గుంటుంది. దీనికి కుడిచేతివైపున జల్తారు బట్టలూ, జల్తారు టోపీలూ, గాజులూ మొదలైన పూర్వసంస్కృతికి సంబంధించిన వస్తుసామగ్రిని అమ్మే దుకాణాల బజారు ఒకటి వుంది. దానిని దాటితే ఎడమచేతి వైపున క్రొత్తగా నిర్మించబడిన ఇండ్లు కొన్నివున్నయ్. అక్కడ ఒక డాబా అద్దెకు తీసుకొని కాపురం వుంటున్నాడు తాండవకృష్ణ.

ఇల్లు పెద్దది. కొంగ్రొత్త బొమ్మలతో, ఫర్నిచర్‌తో చక్కగా అలంకరించబడి వుంది. చూడగానే మంచి అర్టిస్టిక్‌టేస్టు వున్నవాళ్ళు నివసిస్తున్నారు అనిపిస్తుంది. దేశం అంతా తిరిగివచ్చిన కళ్యాణకింకిణే ఆ ఇల్లు అలంకరించబడిన విధానం చూచి ముచ్చటపడింది. వాళ్ళకు వంటకు ఒక వంటవాడుకూడా వున్నాడు.

భోజనాలైనై. భోజనానికి రవివర్మ ఉదహరించిన జాగీర్దారు కుమారుడుకూడా ఆహ్వానించబడ్డాడు. అతన్ని తాండవకృష్ణే తీసుకువచ్చాడు. ఆ కుర్రవాని పేరు కుర్షీద్. కుర్షీద్ వస్తూ రకరకాల స్వీట్సూ, పండ్లూ పట్టుకు వచ్చాడు. రకరకాల పువ్వులతో కూర్చబడిన రెండు పెద్ద బొకేస్‌లు పట్టుకువచ్చి ఒకటి ఊర్మిళకూ, ఒకటి కళ్యాణకింకిణికీ బహూకరించాడు.

కుర్షీద్‌ని కళ్యాణకింకిణికి పరిచయంచేస్తూ, "ఇతనికి ఊర్మిళ అంటే

చాలా ఇష్టం. ఊర్మిళ క్రిందనడిస్తే ఎక్కడ అరిగిపోతుందో అని అస్తమానం భయపడుతుంటాడు. నేను ఊర్మిళకు తగిన భర్తను కాననికూడా అతని అభిప్రాయం. ఊర్మిళచేతిన వున్న ఆ వజ్రపుటుంగరం, ఆమె బర్త్‌డే నాడు అతను ప్రెజెంట్ చేసిందే," అన్నాడు తాండవకృష్ణ.

నిజంగానే ఆ కుర్రవాడికి ఊర్మిళ అంటే తగని ప్రేమ అని కళ్యాణకింకిణి, పరిచయం అయిన కొద్దిసేపటికే గ్రహించింది. ఆ కుర్రవాడు ఉన్నంతసేపూ ఊర్మిళను, కళ్లు అప్పగించి చూస్తూ కూర్చున్నాడు. చూస్తున్నంతసేపూ పెదిమలమీద చిరునవ్వు తాండవిస్తూనేవుంది. ఆమెను ఏ పనీ చెయ్యనివ్వడు: అసలు లేవనివ్వడు. ఆమె చెయ్యవలసిన వన్నీ తానే చేస్తాడు. ఆమెకు కావలసిన వన్నీ తానే అందిస్తాడు. ఆమె పెదవుల నుంచి బయటకు వొచ్చే ప్రతిమాటకు ముసిముసి నవ్వులు వొలకబోస్తాడు. ఆమెకూడా అతన్ని చూపులతో, చిరునవ్వులతో, చిలిపి మాటలతో వున్నంతసేపూ రెచ్చగొడుతూనే వుంది.

"కుర్షీద్, ఇప్పుడు నేను చచ్చిపోతాననుకో, ఏంచేస్తావు?" అని అడిగింది.

ఈ ప్రశ్నకు అతని ముఖం కుమిలిపోయింది. కళ్లు అప్రయత్నంగా చెమ్మగిల్లినై. "నవ్వుటాలకు కూడా అటువంటి మాట అనకు ఊర్మిళా. ఇకెప్పుడూ ఇటువంటి మాట అనననిప్రామిస్ చెయ్యి," అన్నాడు ప్రార్థనాపూర్వకంగా.

"అనములే," అన్నది ఊర్మిళ.

కాసేపు వుండి, "ఒకవేళ తాండవకృష్ణగారు నన్ను ఇంట్లోనుంచి వెళ్లగొడతా రనుకో. అప్పుడేం చేస్తావు?" అని అడిగింది.

"ఆయనను అభివందన పరంపరలో ముంచెత్తుతాను", అన్నాడు కుర్షీద్. చాలా సీరియస్‌గా.

ఇవన్నీ వింటూ అప్పుడప్పుడూ బిగ్గరగా నవ్వుతూ కూర్చున్నాడు తాండవకృష్ణ. ఇటువంటి దృశ్యాల్లో అతను అనుభవించే ఆనందం ఏమిటో కళ్యాణకింకిణికి అర్థంకాలేదు. కాని ఈ వాతావరణం కిటుకు అతనిలోనే ఉందని మాత్రం గ్రహించింది.

భోజనం చెయ్యగానే టీ త్రాగటం హైదరాబాద్‌లోని మహమ్మదీయులకు అలవాటు. ఆ అలవాటు ఊర్మిళకూ తాండవ కృష్ణకీకూడా వుంది. అలాగే అందరూ భోజనాలు ముగించుకొని కూర్చుని టీ త్రాగారు. టీ త్రాగిన దగ్గరనుంచీ ముళ్లమీద కూర్చున్నట్లు కూర్చున్నాడు కుర్షీద్.

"మాకు కొద్దిగా పనుంది. ఒక్క అరగంటలో తిరిగి వస్తాం. మీరు

మాట్లాడుకుంటూ వుండండి'', అర్ధ యుతంగా నవ్వుతూ లేచింది ఊర్మిళ.

వారు బయటకు వెళ్ళగానే, ''ఆ కొద్దిపని ఏమిటో తెలుసా?'' అని చిరునవ్వుతో అడిగాడు తాండవ కృష్ణ.

''చెప్పండి'' అన్నది కళ్యాణ కింకిణి.

''వాళ్లు కాలక్షేపానికి హోటల్లో ఒకగది తీసుకున్నారు. అక్కడికి వెళ్తున్నారు,'' అన్నాడు.

జీవితంలో ఎన్నో అనుభవాలను గడించిన కళ్యాణకింకిణికికూడా ఈ మాట ఏవగింపును కలిగించింది. 'ఈ భ్రష్టుడు భర్త ఎట్లా అయ్యాడు!' అని తనలో తాను ఆశ్చర్యపడింది.

అతను తన తెలివికి తానే సంతోషించుకుంటూ, భుజాలు ఎగరవేసుకుంటూ చెప్పుకుపోయాడు. ''భార్యని భర్తా, భర్తని భార్యా అదుపులో ఉంచటం, ఒకరికోసం ఒకరు బ్రతకటం, ఒకరితో ఒకరు ముడిపెట్టుకోవటం, వేరు ముఖాలను చూడకపోవటం, మొదలైన భావాలు మాకు గిట్టవు. మేమిద్దరం స్వాతంత్ర్య ప్రియులం. ఎవ్వరి స్వాతంత్ర్యం వారిదే. ఎవ్వరి జీవితం వారిదే. భార్యాభర్తలం అయినంతమాత్రాన ఒకరి స్వాతంత్ర్యం ఒకరం చంపుకోవాలని ఎక్కడుంది? పైగా ఒకరి అపేక్షలు తీర్చుకోటానికి ఒకరం సహాయపడాలి. దోహదం చెయ్యాలి. ఆ అపేక్షలు ఎటువంటివైనాసరే. ఇప్పుడు ఊర్మిళ అటువంటిపనే చేసింది. తను కుర్షిద్‌తో కాలక్షేపం చెయ్యాలనే కాక, మనకు ఏకాంతం కలిగించాలనే ఉద్దేశంతో బయటకు వెళ్లింది,'' అని కళ్యాణ కింకిణి కన్నులలోకి చూచి చిరునవ్వు నవ్వాడు.

కళ్యాణకింకిణికి ఆ అనుమానం లేకపోలేదు. ఆత్మవిశ్వాసం కలిగిన మనిషి గనుక అంతు తేల్చుకుందామని కూర్చుంది. అతని మాటలకు 'బుద్ధి వక్రించిందిగాని తెలివిగల చచ్చినాడే' అని మనస్సులో అనుకొని పైకి ''నాకొక విషయం అడగాలనివుంది,'' అన్నది.

''అడుగు,'' అన్నాడు తాండవ కృష్ణ. ఏకవచన ప్రయోగం ఆమె గమనించి 'నేర్పుగల చచ్చినాడుకూడాను,' అనుకున్నది మనస్సులో.

''ఊర్మిళ కుర్షిద్‌తో అలా తిరుగుతుంటే మీకు బాధగా' అసూయగా వుండదూ?'' అని అడిగింది పైకి.

''బాధా, అసూయా ఎందుకు? దేనికోసం? ఆ మాటకు వస్తే కుర్షిద్ మీద నాకు మనస్సుగా వుంది అని ఊర్మిళ చెప్పగానే నా తెలివంతా ఉపయోగించి వాళ్లకు స్నేహం నేనే కలిపాను. నాకు ఎందుకనో ఊర్మిళ మరొకరితో మనస్ఫూర్తిగా స్నేహిస్తే

చాలా సంతోషంగా వుంటుంది. కుర్షిద్ అంటే నాకిప్పుడు అపరిమితమైన ప్రేమ. ఊర్మిళ అయినా అతన్ని చూడకుండా వుండగలదుగాని, నేను వుండలేను.''

''మీపట్ల ఊర్మిళకూడా అదే విధంగా వుండగలుగుతుందా?'' అని అమాయికత నటిస్తూ అడిగింది కళ్యాణకింకిణి.

''చూస్తూనే అడుగుతావేం?'' అన్నాడు తాండవకృష్ణ ఆమెను క్రీగంట చూస్తూ.'' మొదట్లో నాకున్నంత సంస్కారం వుండేదికాదు ఊర్మిళకు. నేను జమీందారు కుటుంబంలో పుట్టినవాణ్ణి. నా ముత్తాత ఆంధ్రదేశంలోని పెద్ద జమీందారుల్లో వొకరు. వారి తండ్రి మహమ్మదీయుల సైన్యంలో ఒకదళాధిపతిగా పనిచేసి, వారి మన్ననలను పొంది ఈ జమీ సంపాదించారుట. మా తండ్రి హయాం వొచ్చేటప్పటికి మా ఆస్తి చప్పాగా పోయిందనుకోండి. అది వేరే సంగతి. మా తండ్రిగారి వరకూ మా వంశంలో వొక్కొక్కరూ ఒక అరడజను భార్యలనైనా పొంది వుండటం ఆచారంగా వుండేవి. ఘనతగా వుండేవి. ఇక ఉంపుడుగత్తెల సంగతి నీకు చెప్పనవసరం లేదనుకుంటాను. నువ్వు ఊహించుకోవచ్చు. అటువంటి కుటుంబంలో పుట్టటంవల్లో, నిజస్వభావంవల్లో స్త్రీ పురుష సంబంధాన్ని గురించి నా అభిప్రాయాలు మొదటినుంచీ వేరుగానే వుంటూ వుండేవి. ప్రేమ, ఒకేవ్యక్తి వొకే వ్యక్తిని నమ్మి అంటిపెట్టుకొని వుండటం ఇవన్నీ చాలా మోటు భావాలు. పెళ్ళి అయిన మొదట్లో ఈ విషయాలన్నీ నేను ఊర్మిళతో చర్చించాను. ఆమె మొదట్లో అర్థం చేసుకోలేదు. అర్థంచేసుకోలేదంటే తెలివితక్కువ అయి కాదు. ఆమె మధ్య

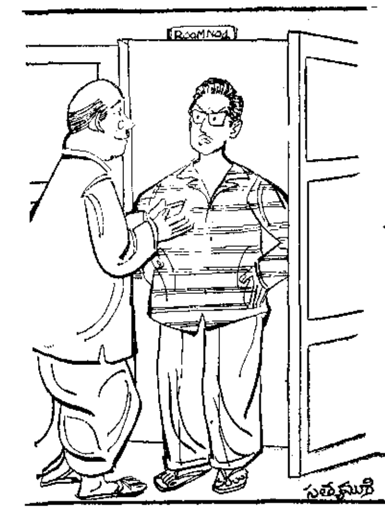

హోటల్ మేనేజర్: తెల్లవారగట్ల 5 గంటలకి మిమ్మల్ని లేపాలా?

బోర్డర్: అక్కర్లేదు. నాకు 4 గంటలకే మెలుకువ వస్తుంది.

మేనేజర్: బాబ్బాబు, నన్ను 5 గంటలకి లేపండి.

తరగతి కుటుంబంలో పుట్టటంవల్ల, మధ్యతరగతికి చెందిన అర్థంలేని అనాగరిక అలవాట్లకు ఆమె అప్పుడు బానిసగా ఉండేది. కాని క్రమక్రమేణా నా నాగరికదృష్టిలో వున్న సొగసూ, సౌలభ్యం, ఆనందం ఆమె గ్రహించగలిగింది. ఇక ఇప్పుడా?'' అని పెద్ద పెట్టున నవ్వి, 'నేను ఏ స్త్రీ నయినా మనస్సులో కోరుకుంటేచాలు, మరుక్షణం ఆ స్త్రీ నా స్వాధీనంలో వున్నట్లే ఎంత చాకచక్యంగా ఏర్పాటు చేస్తుం దనుకున్నావు!' అన్నాడు చప్పరిసూ.

'ఓరిఛండాలుడా, భగవంతుడు నిన్ను ఎట్లా పుట్టించాడురా,' అనుకుంది కళ్యాణకింకిణి మనస్సులో; పైకి, ''ఊర్మిళా రవివర్మగారూ ఇటీవల వరకూ చాలాచనువుగా వుండేవారని విన్నాను. అటువంటివారికి ఎందుకు మనస్పర్థ వొచ్చినట్లు?'' అని అడిగింది.

''ఆ రవివర్మ వొట్టి చాదస్తుడు; అనాగరికుడు; మూర్ఖుడు. అన్నిటా తాతలనాటి బూజు భావాలను పట్టుకొని వ్రేల్లాడుతూ వుంటాడు. అలాంటివాడని నాకు ముందే తెలిస్తే ఊర్మిళను దూరంగా ఉంచేవాణ్ణి. మా సిద్ధాంతంలో వున్న సౌలభ్యం, హాయీ మాతో పరిచయం అయిన తరువాత అయినా అనుభవంలోకి తెచ్చుకొని మారకపోతాడా అనుకున్నాను. నేను అనుకున్నదానికి అంతా విరుద్ధంగా జరిగింది. పానకంలో పుడకలా తయారయ్యాడు.''

'నీబొంద' అని మనస్సులో అనుకొని పైకి, ''అసలు ఏంజరిగిందేమిటి?'' అని అడిగింది కళ్యాణకింకిణి.

''ఊర్మిళ నాటకాల్లో వేషాలు వెయ్యటం అంటే మొదటినుంచీ చెవికోసుకునేది. రవివర్మ ఒక నాటకం వ్రాసి ప్రదర్శించదలచుకున్నాడని తెలిసి, అతనితో పరిచయం చేసుకోవాలని ఉబలాటపడింది. నేను అప్పటికీ ఆ ఏభయ్యోపడిలో పడిన వాడితో మన కెందుకు అని చెప్పాను. ఆమె నామాట వినలేదు. పైగా ఆ వయస్సులో వున్నవాళ్ళే నిరపాయులు అన్నది. కుర్రవాళ్లయితే జరిగినసంగతులన్నీ బయటకు వెళ్ళి గొప్పలు చెప్పుకుంటా రన్నది. వయస్సుమళ్ళిన వాళ్లయితే ఏంజరిగినా, పడితే తాము బాధపడతారేగాని ఇతరులకు చెప్పుకోరు అన్నది. అప్పటి కది బాగానే వుందనిపించింది నాకు. వెంటనే ఇద్దరికీ పరిచయం చేశాను. ఆయన బిడియపడుతుంటే, మొదటిరోజుల్లో నేనే వెళ్ళి తీసుకు వచ్చాను. ఊర్మిళ అంటే విపరీతమైన ఇష్టం కలిగేటట్లు చేశాను. ఇన్ని చేస్తే ఆ మూర్ఖుడు ఏంచేశాడనుకున్నావు? ఊర్మిళను తన కూతుర్ని చూచినట్లు చూడటం మొదలు

పెట్టాడు. ఊర్మిళ మొదట్లో నాటకాల్లో వేషాలు వెయ్యటానికి అతనితో పరిచయం చేసుకున్నా, క్రమక్రమేణా అతనిపట్ల గాఢమైన ప్రేమను వృద్ధి చేసుకుంది. అది తప్పని నేను మొదటినుంచీ చెపుతూనేవున్నా. కాని నా మాట విన్నదికాదు. అతను తనను కూతురుగా చూస్తుంటే ప్రథమంలో ఆమెకు బాగానే వుండేది. కాని రోజులు గడిచినకొద్దీ ఊపిరి సలపని పరిస్థితికి ఒచ్చింది. అతను వచ్చి వెళ్లగానే చిర్రుబుర్రులాడుతూ వుండేది. సహజంగా వుండే అపేక్షలను, సహజంగా తీర్చుకోకపోతే ఏమవుతుంది మరి? అప్పుడప్పుడు ఆమె తన ప్రేమను వ్యక్తపరిచినా, అతను దానిని చిన్నపిల్లల చేష్టలక్రింద జమకట్టినవ్వుకొని ఆనందిస్తూ వుండేవాడు. ఆ రోజుల్లో ఆమె కుర్షీద్‌ని చూచింది. ఇదీ ఒకందుకు మంచిదే నని నేను వారి పరిచయం వృద్ధి అవటానికి తోడ్పడ్డాను. కాని ఇప్పటికీ రవివర్మ అంటే ఆమెకు ఇష్టమే; కంపరమే. అందుకనే అతను కనుపించగానే ఆమె అంత అడ్డుదిడ్డుగా మాట్లాడుతూ వుంటుంది. అతను అసలు కారణం గ్రహించి ఆమెకు దూరం అవుతూ వచ్చాడు. పూర్తిగా దూరం అయ్యాడు. విశాల బుద్ధిలేని సంకుచిత స్వభావం గల స్వార్థపరుడికి మా ప్రవర్తన విచిత్రంగానూ, నీతిబాహ్యంగానూ కనపడడంలో నేను ఆశ్చర్యపడను.

'నీ విశాలబుద్ధి తగలబడ్డట్టేవుంది' అనుకుంది మనస్సులో కళ్యాణకింకిణి. పైకి ఏదో అనబోయేటప్పటికి వంటవాడుభోజనంముగించుకొనివచ్చాడు. వాడు'ఇంటికివెళ్ళి వస్తాను',అన్నాడు.

''ఏదో పనివున్నది అన్నావుగదా! ఆ పని పూర్తిచేసుకొనిరా'', అనిచెప్పి అతనికి అయిదు రూపాయిలు ఇచ్చాడు తాండవకృష్ణ.

''రాత్రి వంటవేళకు గాని రాను'' అన్నాడు వంటవాడు డబ్బు తీసుకుంటూ.

''పని మధ్యలో విడిచిపెట్టి రాకు. ఆలస్యం ఐనా పూర్తిచేసుకునిరా.''

''దొడ్డి తలుపు లోపల గడియ వేశాను. మేకలు రాకుండా ముందు తలుపు మీరు వేసుకోండి'', అని చెప్పి వంటవాడు వెళ్ళిపోయాడు. తాండవకృష్ణ బిగ్గరగా నవ్వుతూ, ''ఎప్పుడు వెళ్లాలో, ఎప్పుడు రావాలో వాడికి పూర్తిగా తెలుసు'', అన్నాడు.

ఇక ఆ ఇంట్లో మిగిలింది కళ్యాణకింకిణీ తాండవకృష్ణా మాత్రమే. కళ్యాణకింకిణి తెలుసుకోదలచిందంతా తెలుసుకుంది. ఎంత త్వరగా ఆ గుహాలోనుంచి బయటపడితే అంత మంచిదని భావిస్తూ, అవకాశం కోసం వెదుకుతూ కూర్చుంది.

''ఈ పూట ఎందుకనో తల నాదుగా వుంది. అబ్బా, తల బ్రద్దలగొట్టుకు పోతూవుంది.''

ఒక్కక్షణం అతని మాటలు నమ్మింది కళ్యాణకింకిణి. ''వంటవానిచే సారి డాన్ బిళ్లలు తెప్పిస్తే బాగుండేది'', అన్నది.

''అక్కర్లేదు, కాసేపు విశ్రాంతి తీసుకుంటే అదే తగ్గుతుంది'' అనిచెప్పి ముందుతలుపు వేసి పడకగదిలో పడుకున్నాడు తాండవకృష్ణ.

ఏంచెయ్యటానికి తోచక అలాగే కూర్చుంది కళ్యాణకింకిణి. ఆమె మనస్సులో ఏదో అనుమానం లీలగా పొడచూపి, రూపం ధరిస్తూవుంది. ఆమె క్రిందిపెదవి వొణికింది. అంతలో ''ఒకసారి గదిలోకిరా కళ్యాణకింకిణీ. ఈ తలనొప్పి భరించ లేకుండా వున్నాను. నీ మృదువైన వ్రేళ్ళతో ఒత్తితే ఏమన్నా తగ్గుతుందేమో!'' అన్నాడు తాండవకృష్ణ గదిలో నుంచి.

''ఓరి చటకారి వెధవా, ఎన్ని విద్యలు వున్నయిరా నీ దగ్గర! అని ''మనస్సులో అనుకొని, వైకిటస్తున్నా'' అనిచెప్పి, నెమ్మదిగా లేచి ముందు తలుపు గడియ తీసుకొని, బయట పడింది కళ్యాణకింకిణి. తాండవకృష్ణ, కళ్యాణి వస్తున్నదని తలనొప్పినటిస్తూ మూలుగుతూ, ఆపసోపాలు పడుతూ, మధ్యమధ్య తలుపువంకకు క్రీగంట చూస్తూ గదిలోనే పడుకుని వున్నాడు.

* * *

ఆమెకోసం కనిపెట్టుకు కూర్చున్నాడు రవివర్మ. ఆమె రాగానే, ఆమె ముఖాన్ని, ఆతురతగా పరీక్షగా చూశాడు.

''మీరు కంగారు పడవలసింది ఏమీ లేదు. ఎలా వెళ్లానో అలావచ్చాను.''

''ఏమిటా సంగతులు?''

''వాళ్లని గురించి నాతో చెప్పలేక మీరు అపుకున్న విషయాలన్నీ నిజమే అని మనస్ఫూర్తిగా నమ్ముతున్నాను. అయితే మీకొక సలహా చెప్పవలసి వుంది?''

ప్రశ్నార్థకంగా చూశాడు రవివర్మ.

''మీరు వాళ్లతో ఎటువంటి సంబంధం పెట్టుకోకండి. వాళ్ళను గురించి పూర్తిగా మరచిపొండి. మీ నీడను నిలబడటానికికూడా అర్హత లేనివాళ్లు, వాళ్లు. ఏదోవొక నెపంతో మిమ్మల్ని కలుస్తూ మీ మనస్సు కష్టపడేటట్లు పుల్లవిరుపు మాటలు మాట్లాడే యోగ్యత ఊర్మిళకు లేదు. ఎన్ని జన్మలు ఎత్తినా రాదుకూడాను. వాళ్ళు పతితులని తెలిసి వాళ్ళను మరచిపోలేకపోయినా, వాళ్ళను సహించినా ఊర్మిళపట్ల మీకున్న అనురాగంలో, వాత్సల్యంలో

ఎక్కడో మలినం, స్వార్థచింతనా దాగి వుందని అనుకోవలసివస్తుంది. మీరు పెద్దవారు. మీ మనస్సును మీరు పరీక్షించుకోగలరు. మీ అపేక్షలను మీరు విమర్శించి చూచుకోగలరు. నేను ఇంతకంటే మీకు ఎక్కువగా చెప్పగలిగినదాన్ని కాదు: ఇంతకంటే విడమరచి చెప్పలేనుకూడా.''

రవివర్మ తలవంచుకొని ఉపాధ్యాయుని బోధలు చెవిని వేసుకుంటున్న పిల్లవానికివలె ఆమెమాటలు విన్నాడు. అతని మనస్సులో జరుగుతున్న ఘర్షణ ప్రభావం ముఖంలో స్పష్టంగా గోచరమవుతూవుంది. ''మీతో పరిచయం అవటం నా అదృష్టం. మీతో పరిచయం అయిన గడియను జన్మాంతం వరకూ మరచిపోలేను,'' అన్నాడు.

* * *

రవివర్మతో తనకు కలిగిన తొలి పరిచయాన్ని గురించి ఆలోచిస్తూ మంచంమీద కూర్చున్న కళ్యాణకింకిణికి ఈ విషయాలన్నీ నిన్నో మొన్నో జరిగినంత స్పష్టంగా జ్ఞాపకం వచ్చినై. ఈ జ్ఞాపకాలన్నీ ఇంకా వేడివేడిగానే వున్నయి ఆమెకు. ఆ వేడికి ఆమె మనస్సు కరిగి ద్రవించింది. రవివర్మను చూడాలనిపించింది. ఆరోజే హైదరాబాద్ కి బయలుదేరింది.

రైలు హైదరాబాదు వచ్చేటప్పటికి తెల్లవారి ఆరు గంటలయింది.

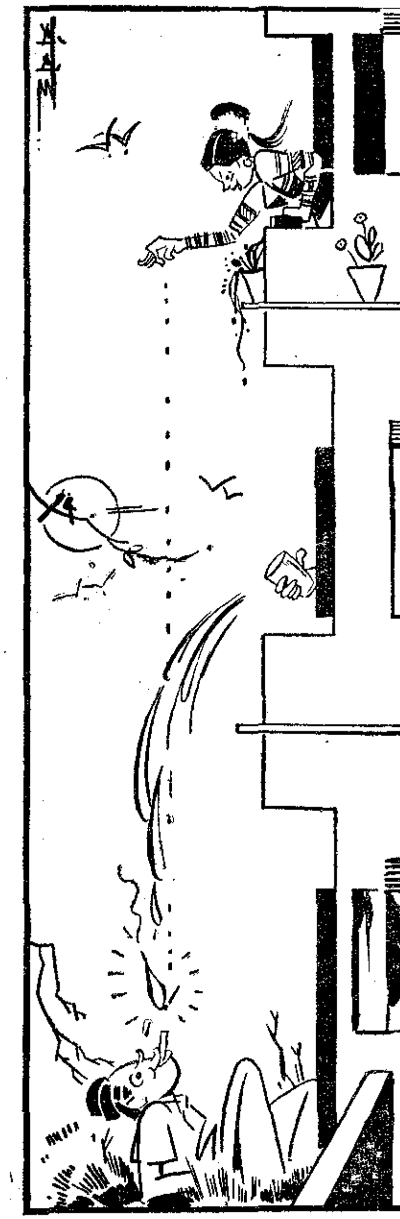

ఎక్కువమంది ప్రయాణీకులు సికింద్రాబాద్ స్టేషన్లో దిగిపోయారు. కొద్దిమంది మాత్రం మిగిలారు. ఇంకా మసకమసకగానే వుంది. కళ్యాణకింకిణి రైలుదిగి రవివర్మకోసం చూచింది; కనుపించలేదు. దూరంగా ఒంటరిగా ఎవ్వరన్నావ్యక్తి నిలబడివున్నాడేమోనని పరీక్షగా చూచింది; ఎవ్వరూలేరు.

అంతలో సూట్‌లోవున్న ఒకవ్యక్తి కంపార్ట్‌మెంట్‌దగ్గరకువచ్చి, 'కళ్యాణకింకిణిగారు మీరేనా ?' అని అడిగాడు.

"నేనే"

"మీ రీ బండికి వస్తారనీ వెళ్లి తీసుకురావలసిందనీ చెప్పారు," అని "నేను ఆయన అడ్వొకేట్‌ని," అన్నాడు.

"వా రెక్కడ వున్నారు ?"

"నిన్న ఉదయం ఒచ్చి నా కీసంగతి చెప్పారు. తరువాత మళ్ళీ కనుపించలేదు. ఏదన్నా పనిమీద వున్నారేమో! రాగానే మీకు చూపించవలసిందని ఒక కవరు ఇచ్చారు. మా ఇంటికి వెల్దాం".

ఇద్దరూ రవివర్మ అడ్వకేట్ ఇంటికి వెళ్లారు. ఆయన డ్రాయరులోనుంచి రిజిస్టరు చేసిన ఒకపెద్ద కవరు తీసి కళ్యాణకింకిణికి ఇచ్చారు. ఆ కవరు మీద తన పేరేవుంది. చించి చూసింది. అందులో ఒకరిజిస్టరు డాక్యుమెంటూ, ఒకఉత్తరం వున్నాయి. ఆ రిజిస్టరు డాక్యుమెంట్ రవివర్మతనకువ్రాసింది. రవివర్మ తన యావదాస్తీ కళ్యాణకింకిణికి వ్రాసి ఇచ్చాడు. ఆ డాక్యుమెంటుచదివి తనకండ్లను తానే నమ్మలేకపోయింది కళ్యాణకింకిణి. రెండవది రవివర్మ తనకు వ్రాసిన ఉత్తరం. ఆ ఉత్తరం చదువ నారంభించింది కళ్యాణకింకిణి. అందులో ఇలా ఉంది.

కళ్యాణకింకిణిగారూ,

మీరు నన్ను అపార్థం చేసుకోవద్దు. మీరు పెళ్లింతరువాత మీ రిచ్చిన సలహాను గురించి తీవ్రంగా ఆలోచించాను. మీ సలహా అన్నివిధాలా సవ్యమైన సలహా అనే నిర్ణయానికి వచ్చాను. ఊర్మిళను మరచిపోవటానికి ఎన్నోవిధాల ప్రయత్నించాను. ఆ పని నావల్ల కాకపోయింది. ఈ పట్టణంలో వున్నంతకాలం, ఆమె కనుపిస్తున్నంతకాలం మరచిపోవటం అనేది సాధ్యం కాదని తేల్చుకొని, తీర్థయాత్రలు సేవించటానికి బయలుదేరాను. ఒక సంవత్సరం పైగా దేశాటనం చేశాను. ఆమెను మరచిపోయాననే అనుకున్నాను. తిరిగి ఈ పట్టణం వచ్చాను. నేను వచ్చానని తెలిసి ఆమె తన భర్తతో నన్ను చూడటానికి వచ్చింది. ఆమెమీద నాకున్న మమకారం ఇన్నాళ్ళనుంచీ ఎక్కడ దాగివున్నదో, పగపట్టిన పామల్లే పడగ విప్పింది - నామీద నాకే అసహ్యం వేసేటంత తీవ్రరూపంలో.

నేను అనేక రాత్రులు ఆలోచించాను. నా మనస్సుని చీల్చుకొని

చూశాను. మీరు అన్నట్లు ఆమెపట్ల నాకున్న మమకారంలో మాలిన్యం వుందని తెలుసుకున్నాను. ఆమెను నేను గాఢంగా ప్రేమిస్తున్నానని తెలుసుకున్నాను. లేకపోతే మరొకరితో ఆమె చనువుగా వున్నా, మరొకర్ని ప్రేమించినా బాధ పడటం ఎందుకు? నేను ఎవ్వరిని, బాధపడటానికి? ఈ విషయం తెలిసినప్పటినుంచీ నన్ను నేను భరించుకోలేకపోయాను. ప్రపంచం అంతా నన్ను చూచి వెక్కిరిస్తున్నట్లు అగుపించింది. ఎక్కడకు వెళ్ళినా నేను మొయ్యలేని ఏదో పాపభారాన్ని మోసుకు వెళ్తున్నట్లు అనిపించేది. నన్ను నేనే ద్వేషించుకుంటూ కొన్నాళ్లు గడిపాను. ఇక ఈతపన భరించలేను నేను ఒంటరిగాణ్ణి. నాకు దగ్గర బంధువులుగానీ, ప్రియస్నేహితులుగానీ ఎవ్వరూలేరు. అందుకనే ఆప్యాయతకోసం అంత తహతహలాడానేమో !

నా యాస్తి యావత్తూ మీకు రాసి ఇచ్చాను. ఈ ఆస్తిని మీరు ఏవిధంగా వాడుకున్నా వాడుకోవచ్చు. మళ్ళీ కలుసుకుంటామో లేదో నేను చెప్పలేను. కలుసుకోవటం అనేది జరిగితే ఎక్కడ కలుసుకుంటామో! ఏ విధంగా కలుసుకుంటామో! —రవివర్మ

ఉత్తరం పూర్తి అయింది. కళ్యాణకింకిణికండ్లు చెమ్మగిల్లినై. పెదవులు ఒణికినై. నిబ్బరం తెచ్చుకొని, ఇప్పుడాయన ఎక్కడ వున్నట్లు?'అని అడిగింది.

"అదే నేనూ ఆలోచిస్తున్నాను," అన్నాడు అడ్వొకేట్.

అంతలో ఫోను మ్రోగింది. అడ్వొకేట్ అవతలి మనిషితో మాట్లాడి, "సర్కిల్ ఇన్‌స్పెక్టరు ఒకసారి నన్ను రవివర్మ ఇంటికి రమ్మంటున్నాడు," అన్నాడు.

కళ్యాణకింకిణి గుండె గుభేలుమన్నది. "నేనూ వస్తాను," అన్నది.

వారు రవివర్మ ఇంటికి వెళ్ళేటప్పటికి అప్పటికే అక్కడ జనం పోగయి వున్నారు. గేట్లో సర్కిల్ ఇన్‌స్పెక్టరు కలిసి మేడలోనిగదిలోకి తీసుకువెళ్లాడు. ఆ గదిలో ఒక మంచంమీద రవివర్మ శవం కంఠంవరకూ కప్పబడివుంది.

"ఇంతకుముందే హుశ్శేన్‌సాగర్లో దొరికింది. ఒక జాలరివాడు చూచి మాకు రిపోర్టు చేస్తే బయటకు తెచ్చి ఇక్కడకు చేర్చాం," అన్నాడు.

ఆ మొహం ఎంత నిర్విచారంగా ప్రశాంతంగావుంది. కండ్లుమూసుకొని వున్నా తనవంకకు ఎంతో దీనంగా, ఆప్యాయతగా చూస్తూవున్నట్లేవుంది. కళ్యాణకింకిణి భరించలేకపోయింది. రవివర్మ శవంమీద పడి కన్న తండ్రిని పోగొట్టుకున్న పసిపిల్లకుమల్లే భోరున పడ్చింది. అంతా నిర్విణ్ణులై చూస్తూ నిలబడ్డారు.

★